

2 בפברואר 2015

חמאס ושאר ארגוני הטרור ברצועה פועלים לשיקום יכולותיהם הצבאיות, שנפגעו במבצע "צוק איתן", בין השאר על ידי גיוס נרחב, הקמת מסגרות צבאיות ואימונים אינטנסיביים

נערים פלסטינים לבושי מדים עוברים שיעור בהפעלת כלי נשק באחד ממחנות האימונים ברצועת עזה (דף הפייסבוק PALINFO, 21 בינואר 2015).

כללי

1. חמאס, ארגוני טרור נוספים ברצועה, ומנגנוני בטחון הפנים, שבשליטת חמאס, פועלים בחודשים האחרונים באינטנסיביות לשיקום היכולות הצבאיות שלהם, שנפגעו במהלך מבצע "צוק איתן". זאת במטרה להחזיר את התשתיות הצבאיות, שנפגעו לכשירות צבאית מלאה ואף להרחיבן. לשם מטרה זאת מקצה חמאס את המשאבים הנחוצים (כסף, כח אדם, ציוד) על אף המחסור השורר ברצועה. הדבר בולט במיוחד על רקע הסחבת המתמשכים בשיקום האזרחי של רצועת עזה מאז מבצע "צוק איתן" וממחיש היטב, כי כבעבר, סדר העדיפויות של חמאס מופנה באופן ברור לשיקום היכולות הצבאיות על חשבון הצרכים האזרחיים. לצד היבטי ההתעצמות, ניכר מאמץ תודעתי של ארגוני הטרור וחמאס בראשם לשמר ולחזק את התמיכה הציבורית בזרועות הצבאיות ובדרך "ההתנגדות החמושה", תוך התמקדות ב"הכשרת הלבבות" בקרב ילדים ובני נוער.

2. במסגרת המאמץ לשיקום התשתיות הצבאיות התקיימו בחודשים האחרונים:

א. **גיוס והכשרת נערים:** במסגרת מחנות האימונים, שנפתחו ע"י גדודי עז אלדין אלקסאם, התאמנו (על פי פרסומי חמאס) יותר מ-17,000 נערים בגילאי 15-17¹. המתאמנים עברו הכשרה צבאית בסיסית, אימונים צבאיים מתקדמים (חטיפת חיילים, תרגול יציאה ממנהרות) ואינדוקטרינציה דתית (ראו נספח א'). מעבר למילוי השורות, שהידלדלו במבצע "צוק איתן", נועד הגיוס רחב ההיקף גם להגביר את התמיכה בחמאס בקרב אוכלוסיית רצועת עזה, לנוכח המצוקות הקשות, שבהן נתונה האוכלוסייה.

ב. **הקמת מסגרות צבאיות חדשות:** חמאס החלה בבנייה של מה שהיא מכנה "הצבא העממי". ב-7 בנובמבר 2014 הציגה את הגדוד הראשון שלה, המונה על פי חמאס 2,500 פעילים. גדוד זה מיועד לשמש ככוח סיוע ועזר לפעילי גדודי עז אלדין אלקסאם בעת עימות עתידי עם ישראל. נראה לנו, כי בדעת חמאס להקים גדוד נוסף של "הצבא העממי". גם הג'האד האסלאמי בפלסטין וועדות ההתנגדות העממיות הקימו מסגרות צבאיות חדשות, לטענתם בסדר גודל גדודי (ראו נספח ג').

ג. **פעילות אימונים אינטנסיביות בקרב חמאס ושאר ארגוני הטרור:** באימונים הללו מושם דגש על הסתערות על מוצבי צה"ל, שבקרבת הגבול עם הרצועה, כיבושם וחטיפת חיילים מהם. זאת משום שבראית חמאס הניב מתווה פעולה זה הישגים במהלך מבצע "צוק איתן", שעיקרם גרימת אבידות רבות לצה"ל. מתווה אימונים זה עלול להעיד על החשיבות הרבה המיוחסת ע"י כל ארגוני הטרור לתפיסת "קלפי מיקוח" (חייל שבוי או גופות חיילים) אותם ניתן לנצל למשא ומתן לשחרור מחבלים הכלואים בישראל.

ד. **אימונים צבאיים בקרב מנגנוני הביטחון ברצועת עזה:** מנגנון הביטחון הלאומי, הנשלט ע"י חמאס, סיים בדצמבר 2014 שני קורסי קצינים. באחד השתתפו 1,000 פעילים ובשני 160. בסיום אחד הקורסים תורגל כיבוש מוצב ישראלי במתקן אימונים של גדודי עז אלדין אלקסאם². כמו כן הסתיים ב-30 בנובמבר 2014 קורס אבטחת אישים (85 פעילים) בסיומו הפגינו הבוגרים את מיומנותיהם הצבאיות (ראו נספח ב'). מנגנוני ביטחון-הפנים ברצועה נתפסים ע"י חמאס כמכשיר חשוב לכפיית שלטונה על הרצועה וכמו כן מוכרת זיקתם לתשתיות הצבאיות של גדודי עז אלדין אלקסאם.

¹ בבדיקת שמות ההרוגים הפלסטינים במבצע "צוק איתן" נתקלנו בנערים, ששרתו ביחידות הצבאיות של ארגוני הטרור ברצועה. הגיוס הרחב בקרב הנערים והכוונה להשתמש בנערים המגויסים ככוח עזר ליחידות הצבאיות עלול להגביר את שיעורם בקרב הנפגעים בעימותים עתידיים בין ארגוני הטרור לצה"ל ולשמש עבור חמאס חומר לתעמולה נגד ישראל.

² פרוט ראו פרסום מרכז המידע מה-25 בדצמבר 2014: "תרגילים, שקיימו חמאס וכוחות הביטחון הלאומי, דימו כיבוש מוצב צה"ל בקרבת הרצועה תוך חטיפת חייל".

פעילי גדודי עז אלדין אלקסאם גוררים חיילי ישראלי ממוצב צה"ל, שהותקף במהלך תרגיל (פלסטין אל'אן, 27 בדצמבר 2014).

מימין: תרגול יציאה ממנהרה (דף הפייסבוק PALINFO, 21 בינואר 2015). משמאל: נער מתרגל ירי ממנהרה המכונה "מנהרת גלעד שליט" (דף הפייסבוק של מחנות חלוצי השחרור, 24 בינואר 2015).

3. חמאס, מנגנוני ביטחון-הפנים, וארגוני הטרור האחרים הפועלים ברצועה, **נתנו פרסום פומבי נרחב למאמץ הגיוס**, האימונים והקמת המסגרות הצבאיות. פרסום זה נועד, להערכתנו בראש ובראשונה, **להעלות את המורל הירוד של האוכלוסייה הפלסטינית** בשל הסחבת הנגרמת בעבודות השיקום. כמו כן נועדו הפרסומים להעביר **מסר פומבי מרתיע לישראל**, כי היכולות הצבאיות של הארגונים ברצועת עזה **הולכות ושבות לכשירות מלאה**, ואף מעבר לכך.

4. תופעה זאת של מתן עדיפות לצרכיה הצבאיים של חמאס על פני הצרכים האזרחיים של האוכלוסייה מוכרת לנו מהשנים שלאחר מבצע "עופרת יצוקה". כך למשל, בעוד שתושבי רצועת עזה נזקקו לאחר מבצע "עופרת יצוקה" למלט לשם שיקום מבנים עשתה חמאס שימוש נרחב במלט לשיקום תשתיות צבאיות שניזוקו במבצע, ולבניין תשתיות חדשות³. ח'אלד משעל, ראש הלשכה המדינית של חמאס, הודה בזמנו (12 בנובמבר 2009), כי עיקר המאמץ של חמאס ברצועה מופנה לשיקום הצבאי: "כלפי חוץ התמונה הנגלית לעין בעזה היא דיבורים על פיוס [בין חמאס לפתח] ועל בנייה. אולם התמונה הסמויה מן העין היא, שרוב הכסף והמאמץ מופנים להתנגדות ולהכנות צבאיות... אנו שוקדים על ההתנגדות"⁴. אסטרטגיה זאת של מתן עדיפות לצרכים הצבאיים על פני צרכיה הדוחקים של האוכלוסייה, שהינו להערכתנו פועל יוצא מהחלטה עקרונית של הנהגת חמאס, חוזרת עתה על עצמה, בעידן שלאחר מבצע "צוק איתן".

³ ראו פרסום מרכז המידע מה-6 באוגוסט 2014: ["תעדוף צרכיה האזרחיים של רצועת עזה מול צרכיה הצבאיים: סדר העדיפויות האסטרטגי של חמאס, כפי שבא לידי ביטוי בהתבטאות של ח'אלד משעל, יו"ר הלשכה המדינית של חמאס, כשנה לאחר מבצע "עופרת יצוקה"](#).

⁴ ראו לקט מידע מה-10 באוגוסט 2014: ["בתקופה שלאחר מבצע "עופרת יצוקה" השתמש חמאס במלט, שהגיע לרצועה, לשיקום ולשדרוג תשתיות הצבאיות על חשבון צרכי האוכלוסייה"](#).

אימונים צבאיים לנוער ולצעירים

1. ב-20 בינואר 2015 הודיעו גדודי עז אלדין אלקסאם, כי בכוונתם לגייס צעירים ולפתוח עבורם **מחנות אימונים ברחבי רצועת עזה**. מחזורי המחנות, שיפתחו תחת הכינוי "**חלוצי השחרור**", ימשכו **כשבוע ימים** כל אחד והם **מיועדים לצעירים ולנוער בגילאי 15-21**. במחנות יעברו הנערים אימונים צבאיים בסיסיים לצד נושאים נוספים (תכנים דתיים, עזרה ראשונה ועוד). עוד נאמר, כי ניתן להירשם למחנות הללו **במסגד הקרוב** (אתר גדודי עז אלדין אלקסאם, 12 בינואר 2015). האימונים במחנות הללו **מתווספים לתוכנית ההכשרה הצבאית לתלמידים** המובנית בתוך תוכנית הלימודים של בתי הספר התיכוניים.

מימין: הודעה, שהתפרסמה אודות פתיחת ההרשמה למחנות האימונים (אתר גדודי עז אלדין אלקסאם, 11 בינואר 2015). משמאל: אסמאעיל הניה מבקר בנקודת רישום למחנות האימונים (דף הפייסבוק PALINFO, 20 בינואר 2015)

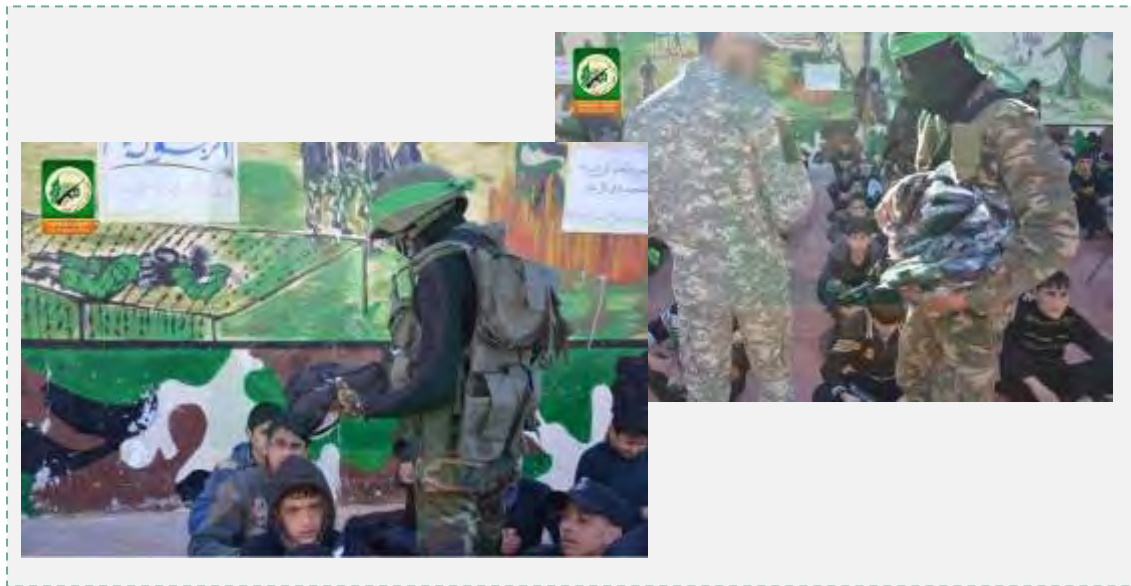
2. לקראת סוף ינואר 2015 החלה תוכנית האימונים לבני נוער להתבצע. בשלב זה נראה שההיענות להשתתפות במחנות הייתה רבה. במשך כשבוע, בשעות אחר הצהריים, החלו **יותר מ-17,000 נערים** (לטענת חמאס) **לעבור אימונים בסיסיים במסגרת מה שכינתה חמאס "הכנה למערכת השחרור הבאה"**. הנערים עברו אימונים, על ידי פעילי הזרוע הצבאית, שכללו, בין השאר, מיומנויות בסיסיות בשימוש בנשק (כולל ירי בנשק חי), התמודדות עם שריפות והגשת עזרה ראשונה. כמו כן עברו הנערים **אינדוקטרינציה דתית ברוח האידיאולוגיה של חמאס** (דף הפייסבוק מחנות חלוצי השחרור, 20 בינואר 2015). נראה, כי מקצת מהנערים עברו גם **אימונים צבאיים מתקדמים יותר**. בתמונות המתעדות את האימונים, ניתן לראות מגוון של פעילויות צבאיות, בדפוסים פעולה אשר בוצעו ע"י פעילי גדודי עז אלדין אלקסאם במהלך מבצע "צוק איתן" כגון חטיפת חיילים ותרגול יציאה ממנהרות.

מימין: לוגו מחנות "חלוצי השחרור". משמאל: רשימת סידורי ההסעה של האוטובוסים של מחוז צפון העיר עזה למחנות השונים. בטור הימני ניתן לראות את שמות המחנות של חלוצי השחרור: "מחנה אבו קאדוס", "מחנה בדר בדר", מחנה רעד" ועוד (דף הפייסבוק מחנות חלוצי השחרור, 20 בינואר 2015).

3. מחנות האימונים זכו לפרסום רב בכלי התקשורת של חמאס, כמו כן ביקרו בהם תכופות בכירי התנועה. ב-29 בינואר 2015 התקיימו טקסי הסיום של המחנות במחנות צבאיים ברחבי רצועת עזה. בטקסים המרכזיים, שנערכו בעיר עזה ובח'אן יונס השתתפו מפקדי הזרוע הצבאית ובכירי חמאס בראשם **אסמאעיל הניה**, סגן ראש הלשכה המדינית של חמאס (ערוץ אלאקצא, 29 בינואר 2015). בדבריהם, שנשא בכיר חמאס **מחמוד אלזהאר**, בטקס סיום המחנות בח'אן יונס, אמר, כי **חמאס וגדודי עז אלדין אלקסאם ימשיכו לתמוך במחנות האימונים בכסף ובנשק**. עוד ציין, כי **בקרב יעמדו נערים אלה מאחורי הרקטות, שישוגרו לכל מקום ב"פלסטין" במערכה הבאה עם ישראל** (ערוץ אלאקצא, אתר משרד הפנים של חמאס, אתר גדודי עז אלדין אלקסאם 29 בינואר 2015).

תמונות ממחנות האימונים

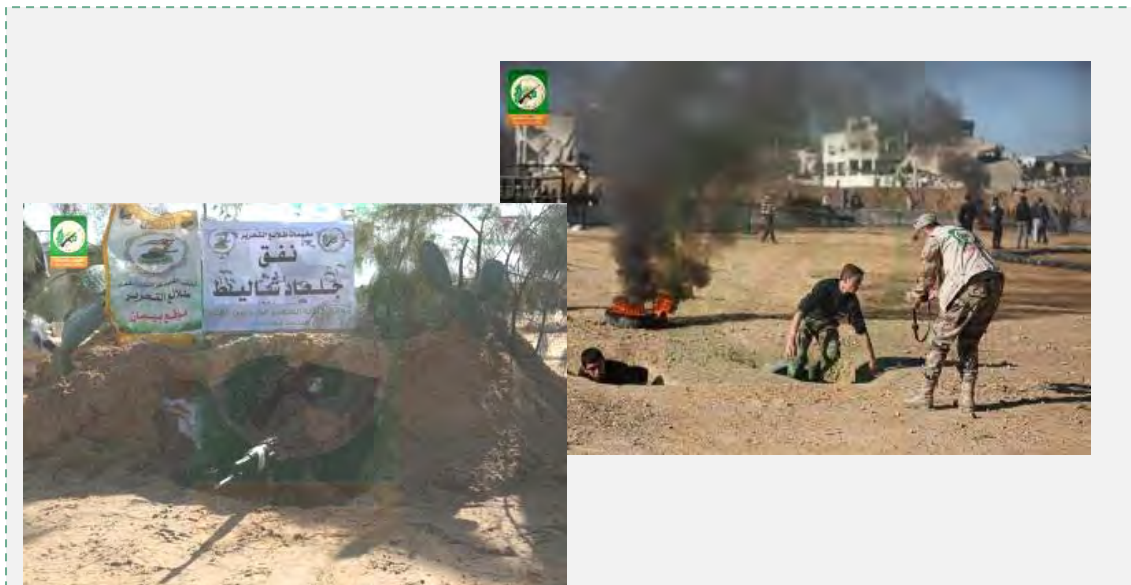
פעילי עז אלדין אלקסאם מחלקים מדים לנערי מחנה נוער במרכז הרצועה
(דף הפייסבוק של מחנות חלוצי השחרור, 22 בינואר 2015).

שיעורי תרגול ירי (דף הפייסבוק PALINFO, 21, 22 בינואר 2015)

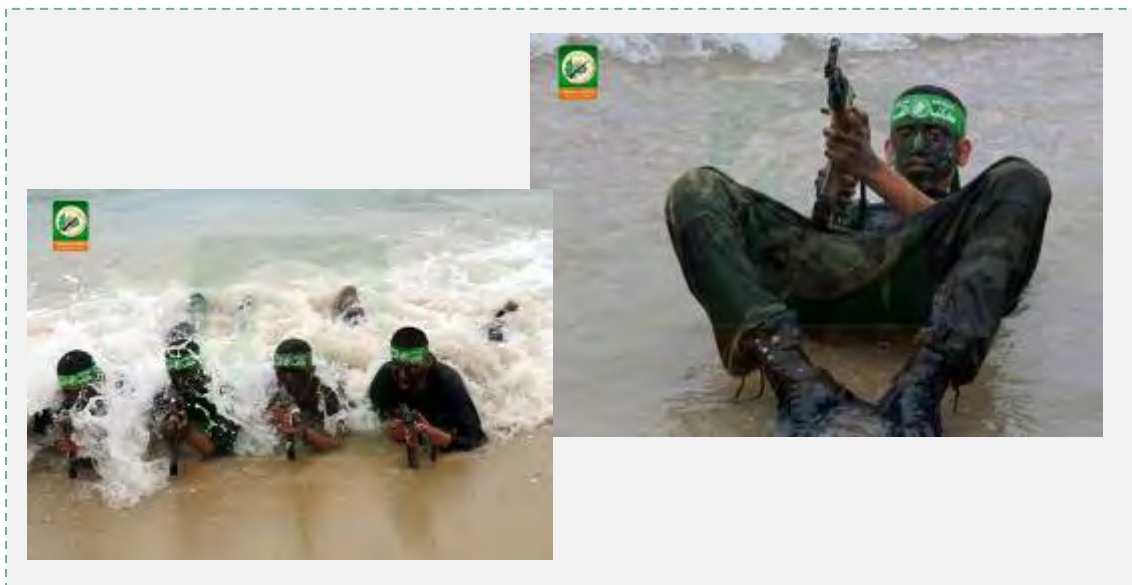
שיעורי תרגול ירי (דף הפייסבוק PALINFO, 21, 22 בינואר 2015)

מימין: תרגול יציאה ממנהרה (דף הפייסבוק PALINFO, 21 בינואר 2015). משמאל: נער מתרגל ירי ממנהרה המכונה "מנהרת גלעד שליט" (דף הפייסבוק של מחנות חלוצי השחרור, 24 בינואר 2015)

תרגיל המדמה חטיפת חייל צה"ל (דף הפייסבוק של מחנות חלוצי השחרור, 24 בינואר 2015)

פעילות ימית של הנערים. נראה, כי המדובר במיג שנועד לצרכים תקשורתיים בעקבות האדרת ביצועי כוח הקומנדו הימי של חמאס, במבצע "צוק איתן" (דף הפייסבוק של מחנות חלוצי השחרור, 26 בינואר 2015).

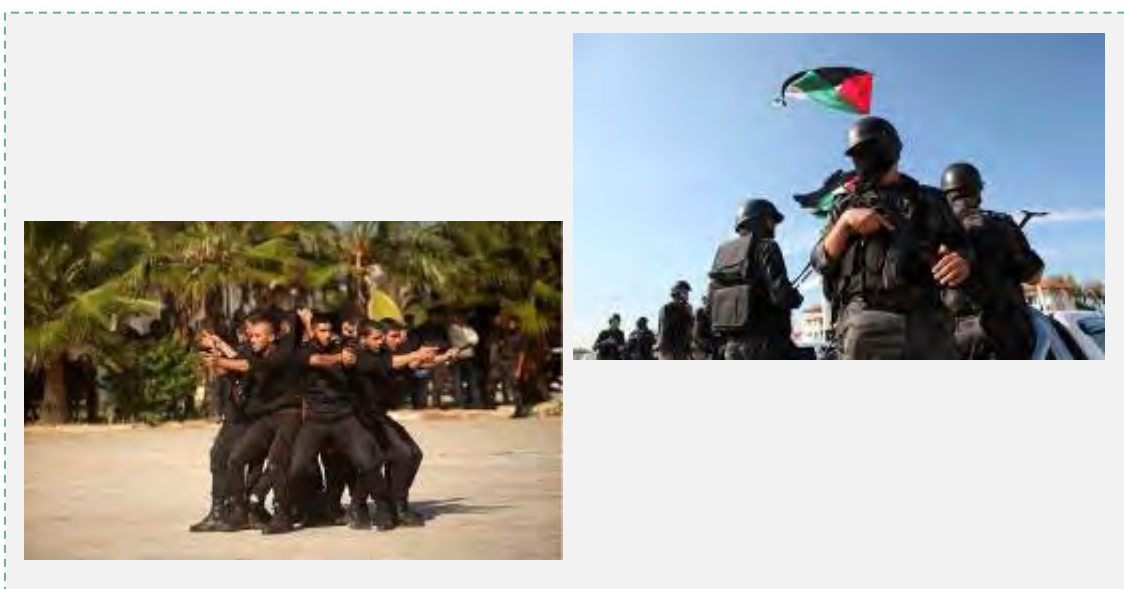

דגמי רקטות R-160 "המיועדים לחיפה", אשר הוצגו באחד ממחנות הנוער ברצועת עזה (דף הפייסבוק PALINFO, 25 בינואר 2015).

נספח ב'

אימונים צבאיים של מנגנוני הביטחון והחזית הדמוקרטית סיום קורס המנגנון לאבטחת אישים

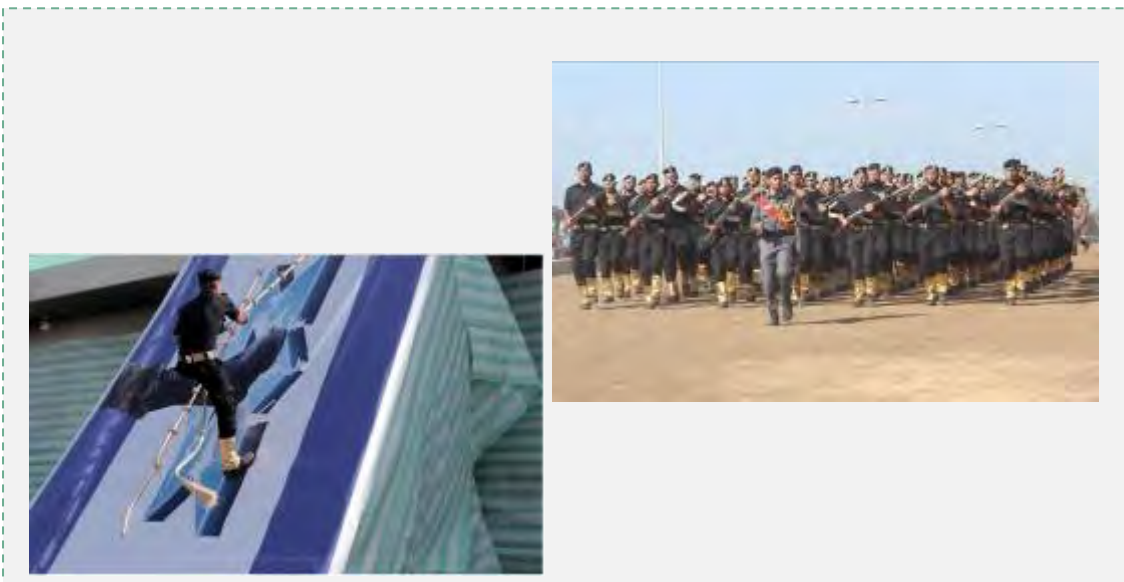
4. ב-30 בנובמבר 2014 הסתיים מחזור חמישי של קורס אבטחת אישים הנקרא על שם של הרוגי מבצע "צוק איתן". בקורס השתתפו 85 פעילים. בטקס הסיום נכחו בכירי משרד הפנים, מפקדים בכירים של מנגנוני הביטחון ובכירי חמאס, במהלך הטקס ערכו 85 בוגרי הקורס תרגילים צבאיים שונים בו הפגינו בוגרי הקורס מיומנויות צבאיות (אתר משרד הפנים הפלסטיני, 30 בנובמבר; PALDF, 30 בנובמבר 2014).

הדגמת אימונים צבאיים בטקס סיום הקורס (PALDF, 30 בנובמבר 2014).

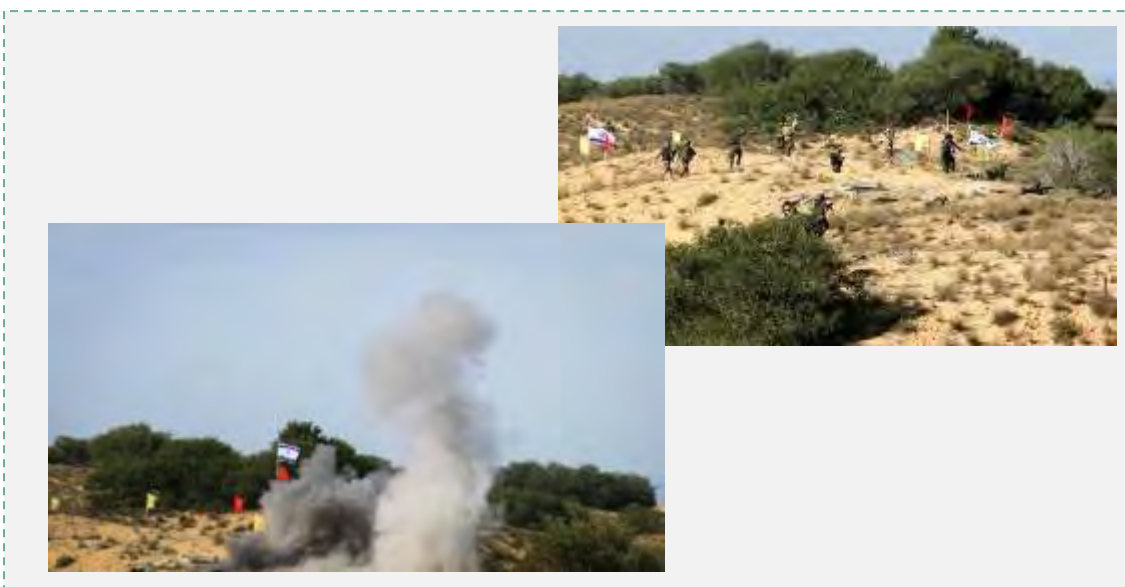
סיום קורס קצינים מטעם הביטחון הלאומי

5. ב-4 בדצמבר 2014 הסתיים קורס קצינים מטעם משרד הפנים והביטחון הלאומי, אחד ממנגנוני ביטחון הפנים ברצועה הנשלטים ע"י חמאס. בקורס השתתפו 1,000 פעילים. טקס הסיום נערך בנמל עזה בנוכחות בכירי משרד הפנים והביטחון הלאומי (אתר משרד הפנים בעזה, 4 בדצמבר 2014).

מימין: מסדר במהלך טקס סיום קורס קצינים בנמל עזה. משמאל: קצין בטקס הסיום מטפס על דגל ישראל (אתר משרד הפנים הפלסטיני, 4 בדצמבר 2014).

6. ב-23 בדצמבר 2014 הסתיים קורס קצינים נוסף מטעם מנגנון הביטחון הלאומי בשם, "חללי צוק איתן". בקורס השתתפו 160 איש בטקס הסיום ערכו בוגרי הקורס תרגיל צבאי **במתקן אימונים של גדודי עז אלדין אלקסאם בדרום הרצועה**. התרגיל התקיים בנוכחות בכירי חמאס. בטקס הסיום נתן **חסין אבו עאד'רה**, מפקד מנגנוני הביטחון הסבר על התרגיל הצבאי אותו יבצעו בוגרי הקורס לדבריו ידמו הבוגרים **כיבוש מוצב ישראלי באמצעות אש מרגמות, מטעני חבלה וירי נק"ל** (אתר משרד הפנים הפלסטיני בעזה, 24 בדצמבר 2014; דף פייסבוק PALINFO, 23 בדצמבר 2014).

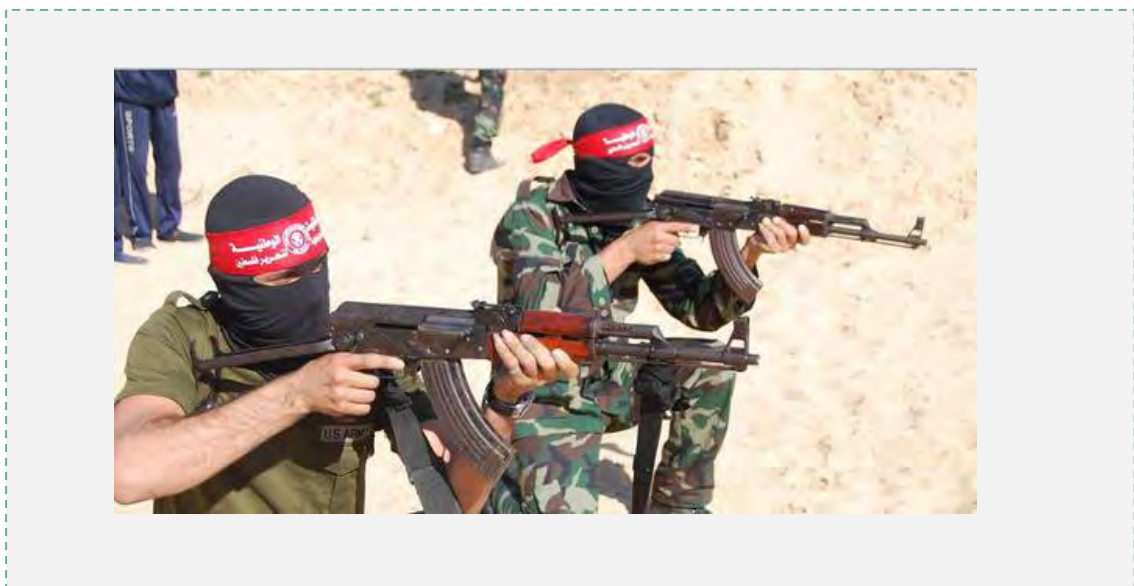
פעילי כוחות הביטחון הלאומי בסיומו של תרגיל המדמה כיבוש מוצב ישראלי (ניתן לראות את דגלי ישראל מונפים על המוצב) פיצוץ מטען חבלה במוצב הישראלי (דף פייסבוק PALINFO, 23 בדצמבר 2014).

סיום קורס קצינים של החזית הדמוקרטית

7. ב-29 בינואר 2015 נערך טקס סיום "קורס רענון" של הזרוע הצבאית של החזית הדמוקרטית לשחרור פלסטין. בקורס, שנערך באתר אימונים שהוקם על הריסות גוש קטיף, השתתפו פעילים צבאיים של הארגון מאזור צפון הרצועה. הקורס נקרא "קורס הכשרת הלוחם" ומטרתו הייתה הכשרה ורענון הפעילים במגמה להכינם לעימות הבא נגד ישראל. בטקס, בו נכחו בכירי החזית הדמוקרטית, הדגימו חניכי הקורס תרגילים צבאיים, תרגיל חטיפת חיילים ישראלים וירי בנשק (דף הפייסבוק של משרד ההסברה של גדודי ההתנגדות הלאומיים, הזרוע הצבאית של החזית העממית, 31 בינואר 2015).

חניכי הקורס בטקס הסיום. משמאל: הדגמה של חטיפת חייל ישראלי (דף הפייסבוק של משרד ההסברה של גדודי ההתנגדות הלאומיים, הזרוע הצבאית של החזית העממית, 31 בינואר 2015).

חניכי הקורס בטקס הסיום (דף הפייסבוק של משרד ההסברה של גדודי ההתנגדות הלאומיים, הזרוע הצבאית של החזית העממית, 31 בינואר 2015).

הקמת מסגרות צבאיות חדשות

חמאס הציגה את הגדוד הראשון של "הצבא העממי"

8. בסוף ספטמבר 2014 דיווחו כלי התקשורת של חמאס, כי פעילי גדודי עז אלדין אלקסאם, החלו בהכנות להקמת "הצבא העממי". לשם כך גויסו אזרחים מתנדבים בכל הגילאים. מטרת הגיוס וההכשרה של המתנדבים הייתה להקים כוח סיוע ועזר לפעילי גדודי עז אלדין אלקסאם, הזרוע הצבאית של חמאס, בעת עימות עתידי עם ישראל.

9. ב-7 בנובמבר 2014 הציגה הזרוע הצבאית של חמאס, את הגדוד הראשון (אלפוג' אלואל) של "הצבא העממי". הגדוד החדש, הנקרא "גדוד אבירי החופש" מונה על פי חמאס 2,500 איש. ההכרזה על הקמת הגדוד הייתה במהלך טקס, שאורגן לסיום מחזור האימונים הראשון שלו, שהתקיימה במחנה הפליטים ג'באליה שבצפון רצועת עזה. במהלך הטקס נערכו מפגן צבאי, מסדר ומצעד (PALINFO, PALDF, פלסטין אלן, ערוץ אלאקצא, 7 בנובמבר 2014) ⁵.

10. לפי שעה לא ברור מה יהיה גודלו של "הצבא העממי". סיום הכשרתם של 2,500 פעילים והיערכות לפתיחת מחזור שני עשויים להצביע, כי המדובר בכוח שימנה כמה אלפי פעילים וישמש ככוח עזר מיליציוני לגדודי עז אלדין אלקסאם. הצורך בכוח שכזה הינו להערכתנו, פרי לקחי מבצע "צוק איתן" ומטרתו להביא למילוי השורות בקרב פעילי הזרוע הצבאית ובו בזמן להרחיב את מעגל התמיכה בחמאס בדגש על "ההתייצבות העממית" מאחורי גדודי עז אלדין אלקסאם.

⁵ ראו פרסום מרכז המידע מ-9 בנובמבר 2014: "חמאס הציגה את הגדוד הראשון, במסגרת "הצבא העממי", שנועד לסייע לפעילי הזרוע הצבאית בעת עימות עם ישראל".

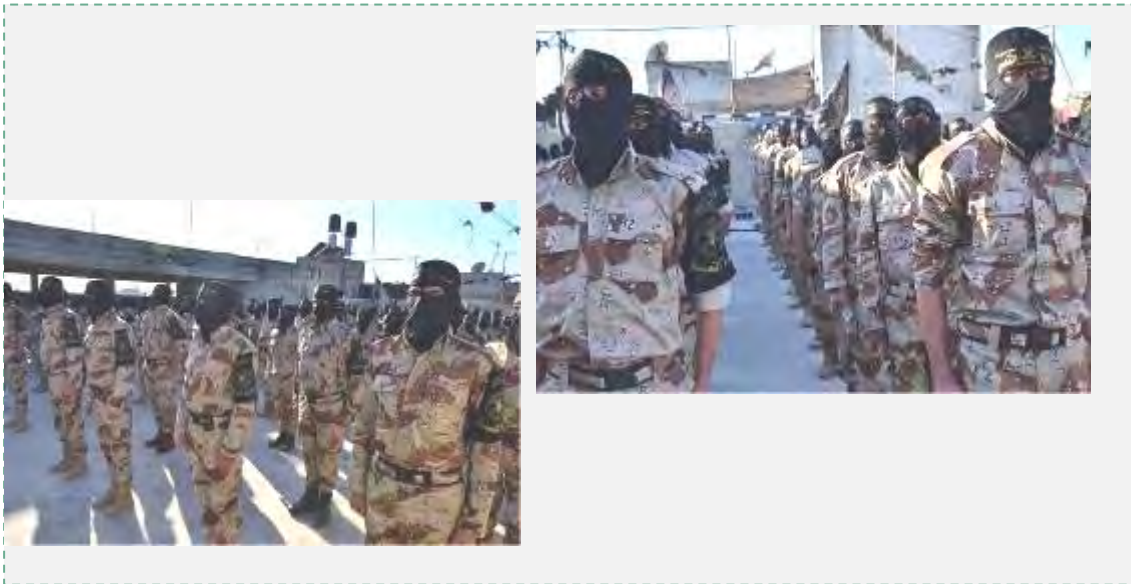
פעיל לבוש מדים של "הצבא העממי" אוחז ברובה ומתרגל יציאה מכלי רכב (PALINFO, 7 בנובמבר 2014).

נערים פלסטינים ב"צבא העממי" של חמאס אוחזים ברובי M-16 ובדגל חמאס בטקס סיום ההכשרה של הגדוד הראשון (PALINFO, 7 בנובמבר 2014).

הקמת גדוד חדש בארגון הג'האד האסלאמי בפלסטין

11. משרד ההסברה של הזרוע הצבאית של הג'האד האסלאמי בפלסטין פרסם, כי מנגנון הגיוס של הזרוע ערך טקס חגיגי ומפגן צבאי לרגל **הקמת הגדוד הראשון שלו, המכונה פג'ר. אבו מחמוד**, בכיר בזרוע הצבאית, אמר, כי מטרת מנגנון הגיוס היא לגייס לוחמים, שלאחר סדרת אימונים יוכלו להצטרף לזרוע הצבאית של הארגון ולפעול בשורותיה (אתר הזרוע הצבאית, 20 בנובמבר 2014).

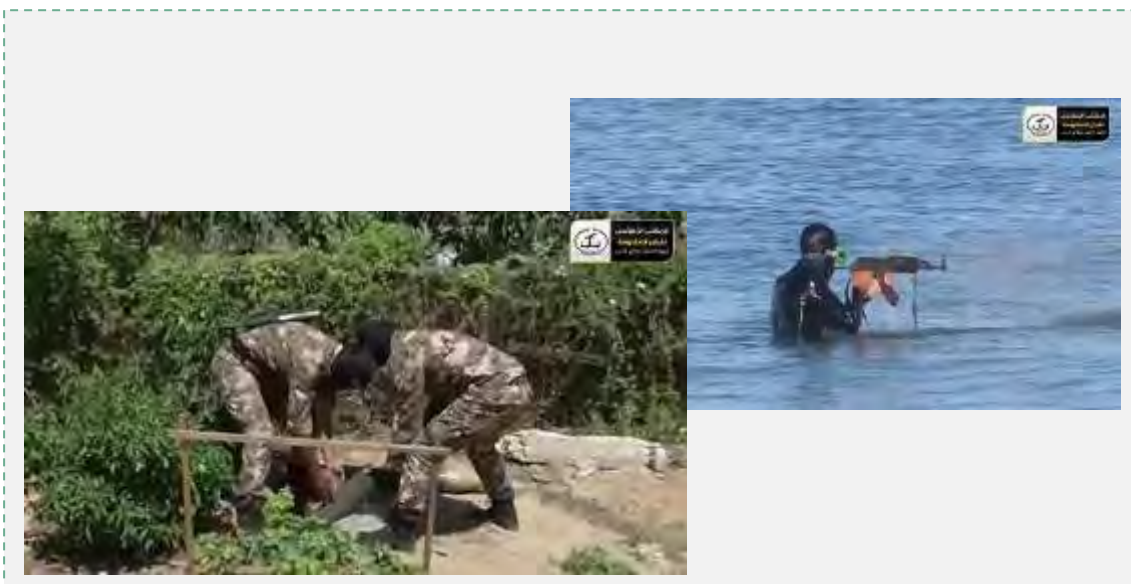

מסדר הסיום שערך גדוד "פג'ר" של הג'האד האסלאמי בפלסטין (פלסטין אליום, 22 בנובמבר 2014).

הקמת גדוד חדש בוועדות ההתנגדות העממית

12. ב-29 בדצמבר 2014 פורסם באתר הרשמי של ועדות ההתנגדות העממית פלג אימן אלששניה על סיום קורס הכשרה של הזרוע הצבאית של הארגון, שנועד עבור מצטרפים חדשים לארגון. הקורס, ארך שישה חודשים וכונה "אבירי הגבורה". לדברי **אבו עטאיא**, דובר הזרוע הצבאית, כלל הקורס פעולות התקפיות והגנתיות. במהלך הטקס הוקרן גם סרטון, שתיעד את תהליך הקבלה וההכשרה של חניכי הקורס (אתר ועדות ההתנגדות העממית, 29 בדצמבר 2015). גם בקרב ועדות ההתנגדות העממית הושם הדגש על מתווים דומים לאלו של חמאס, דוגמת **ירי רקטות, השתלטות על מוצב ישראלי והשימוש במנהרות**.

תמונות מאמוני ועדות ההתנגדות

מימין: פעיל באימון צבאי. משמאל: פעילים יורים רקטות (אתר הארגון, 29 בדצמבר 2014).

מימין: אימון המדמה השתלטות על מוצב ישראלי. משמאל: פעילי "אבירי הגבורה" משתלטים על כלי רכב (אתר הארגון, 29 בדצמבר 2014).

מימין: אימון המדמה פיצוץ מוצב ישראליים באמצעות רקטות ומטעני חבלה. משמאל: פעילים יוצאים ממנהרות (אתר הארגון, 29 בדצמבר 2014)